

Beynəlxalq hüquqi və siyasi münasibətlərin predmeti olan hər bir dövlətin uğurlu inkişafı üçün ərazi bütövlüyünü və bütün vətəndaşların dinc yaşayışını qorumaq lazımdır. Bu, həmişə beynəlxalq siyasi qüvvələrin diqqət mərkəzində olan etnik qrupların tarixən qurulmuş müxtəlifliyinə sahib olan ölkələr üçün doğrudur.

Müharibə barışıq məcburiyyəti olaraq

**İRƏLİ! İRƏLİ! YALNIZ İRƏLİ!,
geriyə haqqımız yoxdur,
AZƏRBAYCAN ƏSGƏRİ!**

ri üzrə mütəxəssislər hazırlayır.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin çıxışlarından birində vurğuladığı kimi, "heç bir ölkə qondarma" Dağlıq Qarabağ Respublikası "nı tanımadı və dünyanın aparıcı təşkilatları və bir çox ölkələri orada keçirilən qanunsuz referendumlara sət reaksiya göstərdi. Dünyaya münəqişə ilə bağlı həqiqətləri söyləyirik və deməyə davam etməliyik. Düşünürəm ki, bu gün vəziyyət tamamilə fərqlidir. Çünki əvvəllər erməni lobbisi tərəfindən yayılan yalan, təhrif olunmuş məlumatlar daha geniş yayılmışdısa, bu gün dünya ictimaiyyəti münəqişədən yaxşı xəbərdardır".

Bu çətin günlərdə də Azərbaycan danışıqlarda konstruktivlik göstərməyə davam etdi. Prezident İlham Əliyevin "60 dəqiqə" verilişində "Rusiya-1" kanalına verdiyi müsahibəsində qeyd etdiyi kimi, Azərbaycan münəqişənin iki tərəfi - Ermənistan və Azərbaycan olduğu zaman danışıqlar formatına sadıq qaldığını dəfələrlə bəyan etdi.

nin həlli üçün tamamilə qəbul ediləməz şərtlər irəli sürür.

Şübhəsiz ki, Azərbaycan ordusunun 2020-ci il sentyabrın 27-də başladığı əks-hücum son illərin ən böyük eskalasiyasıdır. Tarixi ədalət bərpa etmək üçün yeganə məqsədi güdür. Tanklar, ağır artilneriya, helikopterlər və pilotsuz təyyarələrdən istifadə olunur ... Onlarla hərbi və mülki şəxs ölür ... Yeni toqquşma bir sıra amillərin nəticəsidir: Azərbaycanın danışıqlar yolu ilə hədəflərinə çatmaq ümidini itirməsi, eyni zamanda beynəlxalq ictimaiyyətin laqeydliyi və cavabsızlığı. Carnegie Center-in baş elmi işçisi Thomas de Waal, Azərbaycanın bu addımı danışıqlar nəticəsində hədəflərinə çatmaq üçün can atıldığını qeyd etdi. Təcrübəli mütəxəssisin fikrincə, bu qərara Ermənistanla danışıqlarda çıxılmaz vəziyyət və lider Nikol Paşinyanın Azərbaycan üçün məqbul şərtlərlə ciddi danışıqlardan imtina etməsi səbəb ola bilər. Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi Hik-

Bu gün müasir beynəlxalq münasibətlərdə hökm sürən əməkdaşlıq və qarşılıqlı asılılıq prosesləri gələcək nəsillər üçün sülhün qorunması və uzanan bütün münəqişələrin vaxtında həll edilməsinin zəruriliyini nəzərdə tutur. Münəqişənin əsas səbəbi qaynaqlar uğrunda mübarizə olsa da, münəqişənin başlanmasına səbəb ola biləcək bir çox etiraf, etnik və sosial səbəblər var. Bu münəqişələrin vaxtında həll olunması problemi həm praktik, həm də elmi baxımdan çox vacibdir. Bu gün Azərbaycan Respublikasının milli maraqlarının reallaşması uzun tarixi kökləri olan və təxminən otuz ildir davam edən Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münəqişəsi də daxil olmaqla milli təhlükəsizliklə bağlı bir çox vəzifələrin həllini tələb edir. Bu gün, dünya ictimaiyyəti tərəfindən ərazilərinin 20% -ni itirdiyi və bir milyona yaxın insanın öz ərazilərində qaçqın düşdüyü həqiqi status-kvonun cahilliyindən sonra, münəqişənin kifayət qədər dərinləşdiyi aşkardır.

Yüz minlərlə insan məcburi köçkünə çevrildi, rabitə sistemləri məhv edildi, ekoloji tarazlıq pozuldu və milyardlarla dollar dəyərində maddi ehtiyatlar itdi. Mədəni abidələr məhv edildi, nəticədə bütöv bir tarixi təbəqə xarabalığa çevrildi. Bu münəqişə nə qədər uzanırsa, son hədəf - bölgədə sülh daha da artar. Bir çox beynəlxalq təşkilatın söylərinə baxmayaraq, təəsüf ki, həlli bir həll yolu tapılmadı.

Bu günə qədər ATƏT-in Minsk Qrupu, digər beynəlxalq təşkilatlar, o cümlədən BMT, münəqişənin əvvəlində ölkənin təcavüzkar təcavüzkarları tərəfindən ərazisini

dərhal azad etməsinə dair dörd qətnaməni qəbul etmiş, həm uzun müddətdir davam edən bu münəqişənin həm ölkənin, həm də bölgənin rifahını əngəlləyən uğurlu həllini təmin edə bilməmişdir. ümumiyyətlə. Münəqişənin sentyabr ayında kəskinləşməsinin dərhal səbəbi Ermənistan ordusunun Azərbaycan ordusunun əks hücumu ilə nəticələnən konkret hücumları idi. Münəqişənin bu və ya digər tərəfini dəstəkləyən qüvvələrin öz siyasi maraqları var ki, bu da döyüş əməliyyatları zamanı aydın görünürdü.

Bu illər ərzində Azərbaycanın siyasəti münəqişənin beynəlxalq hüquq normaları çərçivəsində həll edilməsinə, beynəlxalq sərhədlərin tanınmasına və dövlətin suveren bütövlüyünə yönəldilmişdir. Bundan əlavə, ölkə bölgə ölkələri və bütövlükdə dünya ilə bərabər və qarşılıqlı faydalı əlaqələr qurmaqda balanslı və uzaqgörən siyasət yürüdü. Bu, xüsusən Rusiya, Gürcüstan, Türkiyə və digər ölkələrin iqtisadi xarakterli bütün regional layihələrdə iştirakında və aralarındakı ticarət, iqtisadi, sosial-mədəni əlaqələrin genişlənməsində izlənilə bilər.

Tarixən coğrafi mövqeyinə görə Azərbaycan əlverişli təbii və iqlim şəraiti və ehtiyatlarından bəhs etmədən bir sıra mühüm strateji üstünlüklərə malikdir. Bu gün münəqişənin kəskinləşməsi şəraitində hər bir azərbaycanlı narahat edən problem hər kəsin söylərinə milli birlik və dövlətin qüdrəti ətrafında cəmləşdirmək zərurətidir.

Uzun müddətdir çoxmillətli bir ölkə olan Azərbaycanda Azərbaycan dilindən də millətlərə ümumiyyətlə kimi istifadə olunur.

Eyni zamanda tolerantlıq etnik-dini psixologiyasının vacib keyfiyyətidir. On illər ərzində çoxmədəniyyətli təhsil və tolerant həyat tərzini prinsipləri formalaşmışdır. Ölkədə dövlət - Azərbaycan dilindən əlavə rus, ingilis və digər dillərdə tədris olunan məktəblər var. Universitetlərdə və müxtəlif təşkilatlarda (rus, koreys, yapon və s.) Xalqların mədəniyyətinin öyrənilməsi, dillərin öyrənilməsi üçün çoxsaylı mərkəzlər mövcuddur. Bakı Slavyan Universiteti uzun illərdir slavyan dillə-

Prezidentin vurğuladığı kimi, Dağlıq Qarabağın kukla rejimi danışıqlar prosesinə daxil edilməz. Doğrudan da, Ermənistan danışıqlar prosesini pozmaq və status-kvonu qorumaq üçün hər şeyi edir və Dağlıq Qarabağın Ermənistan olduğunu elan edərkən danışıqlar necə davam etdirilə bilər?

Əlbətdə ki, Ermənistanın törətdiyi bütün təxribatlar tək bir məqsədi güdür - diqqəti ölkə əhalisinin çıxılmaz, fəlakətli sosial-iqtisadi vəziyyətindən yayındırmaq. Eyni zamanda, Ermənistan münəqişə-

mət Hacıyevin dediyinə görə, "əməliyyatımız müdafiə xarakterlidir - əhalini qorumaq və Ermənistanı sülhə məcbur etmək." Və bu məqsədə çatılacaq! Milli ordunun yüksək mənəviyyəti və döyüş ruhu, misilsiz birlik və Azərbaycan xalqının ölkə rəhbərliyinin siyasətini qeyd-şərtsiz dəstəyi münəqişənin uğurlu və ədalətli həlli və bölgədə sülhün əldə olunması üçün əsasdır.

**K.N. Məmmədova,
Fəlsəfə doktoru**